

LAUSUNTO

17.2.2023

Ruokavirasto
kirjaamo@ruokavirasto.fi

Lausuntopyyntö 7884/04.02.00.01/2022

LAUSUNTO RUOKAVIRASTON OHJELUONNOKSESTA ELINTARVIKEHUONEISTON OMAVALVONNAN RISKIPERUSTEINEN VALVONTA

Elintarviketeollisuusliitto ry (ETL) kiittää mahdollisuudesta antaa lausunto ohjeluonnoksesta.

Elintarviketeollisuusyrityksille on jatkossakin tärkeää, että ne ovat Oiva-valvonnan piirissä ja Oiva-valvontaraportti on asiakkaiden nähtävillä. Säännöllinen, suunnitelmallinen ja julkisesti raportoitu Oiva-valvonta on laajasti hyväksyttyä ja tukee elintarviketurvallisuuden ylläpitoa elintarvikehuoneistoissa.

ETL pitää hyvänä, että ohjetta päivitetään ja se tulkitsee säädösten käytännön soveltamista. Ohjeen päivityksen tarve on ollut ilmeinen elintarvikelaissa ja asetuksissa toteutettujen uudistuksien ja terminologian muutoksien myötä. Myös yritysten omavalvontakäytännöt ovat muuttuneet vuoden 2015 jälkeen.

Myönteistä on ohjeen muotoilu siten, että sekä valvojat että alan toimijat voivat käyttää samaa ohjetta. Ohje auttaa elintarvikealan toimijoita ymmärtämään säädösten vaatimuksia omassa toiminnassaan sekä säädösten englanninkielisiä termejä. Vastuu elintarviketurvallisuudesta on toimijalla ja tähän tavoitteeseen voi päästä monin eri keinoin, kuten ohjeestakin käy ilmi.

Yleiset kommentit

Ohjeluonnosta tulisi muokata siten, että se muodostaisi selkeän kokonaisuuden Oiva-valvontaohjeen, riskiluokitusohjeen ja elintarvikehuoneiston riskiperustainen valvonta - ohjeen kanssa. Kannattaisiko pohtia onko sekä toimijan että valvojan käytännön työn kannalta tarkoituksenmukaista pitää nämä ohjeet erillisinä vai olisiko toimivampaa laatia yksi kokonaisuus? Mm. ohjeessa käytetty ”pieni yritys” -määritelmä sekoittaa käsitteitä, eikä perustu riskiluokitusohjeeseen.

Luonnos ottaa puutteellisesti huomioon Euroopan parlamentin ja neuvoston asetuksen (EU) 2017/625 eli EU:n valvonta-asetuksen velvoittavan määräyksen siitä, että sertifioidut elintarviketurvallisuuden hallintajärjestelmät (GFSI-järjestelmät) on otettava huomioon valvonnassa. Elintarviketeollisuusyritykset ovat viimeisen kymmenen vuoden aikana

Elintarviketeollisuusliitto ry

Pasilankatu 2, PL 115, 00241 Helsinki
Puhelin (09) 148 871 • Fax (09) 1488 7201
Y-tunnus 0201092-3 • Kotipaikka Helsinki

Finlands Livsmedelsindustriförbund

Pasilankatu 2, PB 115, 00241 Helsingfors
Telefon (09) 148 871 • Fax (09) 1488 7201
etl@etl.fi • www.etl.fi

Finnish Food and Drink Industries' Federation

Pasilankatu 2, P.O. Box 115, FI-00241 Helsinki
Telephone +358 9 148 871 • Fax +358 9 1488 7201
etl@etl.fi • www.etl.fi

panostaneet elintarviketurvallisuuteen ottamalla käyttöön GFSI – Global Food Safety Initiative mukaisia elintarviketurvallisuusjärjestelmiä (BRC, IFS, ISO 22 000). Kolmannen osapuolen auditoimat GFSI-sertifioidut elintarviketurvallisuusjärjestelmät tulee valvonnassa huomioida toimijan eduksi eli viranomaisvalvonnan tarkastustiheyttä laskien.

Oiva-järjestelmä on pitkälti vastaava kuin esikuvansa, Tanskan Smiley-järjestelmä. Tanskan viranomaiset ovat yksiselitteisesti linjanneet, että mikäli elintarvikealan yrityksellä on kolmannen osapuolen sertifikaatti, yritys voi hakea erityiseen valvontajärjestelmään (special control scheme). Tämän järjestelmän vaatimuksena on, että yrityksen laatujärjestelmä kattaa kaikki elintarviketoiminnot ja elintarvikkeisiin liittyvät lainsäädännön alueet (pienet poikkeukset ovat mahdollisia). Tässä erityisvalvontajärjestelmässä vakiovalvontatiheyttä vähennetään ja elintarviketarkastajat käyttävät auditointiraportteja apunaan omissa tarkastuksissaan.

Elintarviketurvallisuusjärjestelmien huomioon ottaminen valvonnassa edellyttää, että valvojalla on pääsy järjestelmän tietoihin ja auditointien tuloksiin. Valvojien tulee myös ymmärtää elintarviketurvallisuusjärjestelmien toimintaperiaatteet. Ruokaviraston ja Elintarviketeollisuusliiton yhteinen prosessi elintarviketurvallisuusjärjestelmistä on parhaillaan käynnissä, sisältäen mm. valvojille suunnattua koulutusta, mikä osaltaan auttaa näiden tavoitteiden saavuttamisessa.

ETL vaatii, että myös Suomessa yritysten elintarviketurvallisuusjärjestelmät huomioidaan viranomaisvalvonnassa. Elintarviketurvallisuusjärjestelmät tulee huomioida yrityksen riskiluokituksessa ja tätä kautta yrityksen valvontakäyntien määrässä. Valvonnan maksullisuus perustuu ensisijaisesti valvontakäyntiin (kunnallisilla valvontayksiköillä on kiinteä hinta erilaisille huoneistotyypeille/toiminnoille, kokoluokan mukaan) ja vasta toissijaisesti valvonnan kestoon. Jonkin osa-alueen tarkastuksen vähentäminen elintarviketurvallisuusjärjestelmän huomioimalla ei ole riittävää, sillä valvonnan käyntimaksu muodostuu yleisesti kiinteällä hinnalla joka tapauksessa.

Yksityiskohtaiset kommentit

1. Johdanto

ETL ehdottaa, että johdannon toisen kappaleen alkuun lisätään teksti ”elintarvikehuoneiston riskiluokka määritellään riskiluokitusohjeen avulla, ottaen huomioon toiminnan luonne, laajuus, valvontahistoria sekä käytössä olevat GFSI-tason elintarviketurvallisuuden hallintajärjestelmät.”

2. Määritelmät

Määritelmiin tulee lisätä elintarviketurvallisuusjärjestelmät.

3.2 Laatujärjestelmät

Kappaleen otsikko tulisi muuttaa muotoon elintarviketurvallisuusjärjestelmät. Tämä selkeyttäisi ohjeen runsasta terminologiaa lukijalle. Kohtien 3.1 ja 3.2 järjestystä voisi myös harkita uudelleen. Lisäksi esimerkkilistassa BRCGS ja BRC ovat sama järjestelmä.

Toisessa kappaleessa todetaan ”Omavalvonta voi olla osa laatujärjestelmää, jos siinä on kuvattu riittävällä tarkkuudella, miten toimintaan liittyvät riskin hallitaan ja miten lainsäädännön vaatimukset täytetään.” Tämä lause asettaa elintarviketurvallisuusjärjestelmät

hierarkiassa ylemmäksi kuin omavalvonnan, joten olisi johdonmukaista, että elintarviketurvallisuusjärjestelmän auditointi riittäisi korvaamaan omavalvonnan viranomaistarkastuksia.

3.2.1 Auditointiraporttien käyttäminen

Korvataan lause "Auditoinnit eivät kuitenkaan korvaa elintarvikevalvontaviranomaisten tekemiä tarkastuksia" lauseella "yrityksen GFSI-järjestelmä johtaa viranomaisvalvonnan tiheyden alentamiseen".

6. Vaarojen arviointi ja mahdolliset muut HACCP-menettelyt

Kolmanteen kappaleeseen lisäys "Jos yrityksellä on voimassa GFSI-sertifioitu elintarviketurvallisuuden hallintajärjestelmät tai jos yritys noudattaa toimialan laatimaa ja Ruokaviraston arvioimaa hyvän käytännön ohjetta...

ETL:n tavoitteena on, että yrityksen GFSI-järjestelmä johtaa (joillakin reunaehdoilla) viranomaisvalvonnan kustannusten ja käyntitiheyden alenemiseen. ETL toivoo, että keskustelut Ruokaviraston kanssa tämän tavoitteen saavuttamiseksi jatkuvat ja Ruokavirasto laatii suunnitelman siitä, miten tähän päästään.

Kunnioitavasti

ELINTARVIKETEOLLISUUSLIITTO RY

Mikko Käkelä
toimitusjohtaja